

Lucija Kavčič Matic Štojs Lomovšek, Arhiv Demokracije

SPOMINI NA SREČANJA IN ŽIVLJENJE MED KRASOM IN MORJEM

Pri celovski Mohorjevi družbi je letos izšla nova zbirka esejev tržaškega Slovenca Draga Štoke, nekdanjega dolgoletnega predsednika SSO, z naslovom *Moj svet med Krasom in morjem*. Knjigo, v kateri piše o svojem življenju, je posvetil hčeri in sestri ob njunem življenjskem jubileju.

»Naše življenje je odvisno od mnogih zunanjih dejavnikov, a dejstvo je, da je vedno le človek v ospredju vsega dogajanja.« je zapisal dr. Drago Štoka v svoji prejšnji knjigi *Po stezicah in brezpotjih*. Tudi v svoji novi knjigi esejev *Moj svet med Krasom in morjem* Drago Štoka veliko piše o človeku, o javnosti znanih in neznanih ljudeh, ki jih je srečal zasebno ali pa kot kulturni in politični aktivist.

Vendar pa se v esejih avtor posveča predvsem svoji lastni preteklosti v italijanskem zamejstvu, o življenju v skromnem podeželskem okolju med Krasom in morjem. To življenje je bilo za avtorja iz vrst Slovencev v Italiji in nekdanjega dolgoletnega predsednika Sveta slovenskih organizacij (SSO) slovensko obarvano, zato je ta zbirka esejev tudi zanimiv pogled v pretekla desetletja slovenskega življa v

V najbolj aktivnih časih avtorjevega delovanja je bila slovenska narodna skupnost v Italiji od Belopeških jezer do Miljskega zaliva številčnejša, kakor je danes.

Italiji. Eseji so razdeljeni na dva dela. V prvem so avtorjevi spomini, osredotočeni na Dlanjo vas, ki je zanj rojstno naselje, čeprav se je rodil v manjšem večstanovanjskem bloku blizu cerkvice, ki je natanko na meji med Kontovelom in Prosekom. »Ta stanovanjski blok, danes ves

Tržaški Slovenec in publicist Drago Štoka je 11. 3. 2016 na gradu v Slovenski Bistrici prejel prvo Pučnikovo priznanje za prispevek k razvoju demokracije v Sloveniji.

preurejen, je dajal v tistem času streho več družinam? bolj revnim družinam, ki niso imele lastnega doma in so se morale zadovoljiti s skromnim stanovanjem, po navadi dvosobnim. Bloku smo pravili 'Pri rampi',« v uvodu piše Drago Štoka.

Krščanske vrednote

V drugem delu knjige se avtor osredotoča na dogodke, ki jih je doživel ali jim je bil priča, potem ko se je izselil iz Dlanje vasi, med prebivanjem v drugih krajih torej. Najprej se je avtor preselil na Katinaro, kjer je po poroki preživel nekaj let, potem se je

odselil k Spetiču, prav tako na Katinari, od tam na Prosek, nekaj let kasneje na Devinščino, zatem na Opčine, na Ulico velikonočnic (Via pulsatile) in končno na Pikelc oziroma Freudovo ulico, kjer še vedno živi. »Upam, da bom tu, dokler mi bodo moči dopuščale, ker si res ne bi želel kake ponovne selitve. Menim, da je bilo sedem selitev v mojem življenju kar dovolj. V vsem tem času mnogoterih preseljevanj nisem nikakor zanemarjal svojega odvetniškega poklica, še manj dela za javni blagor naše skupnosti, kot sem označil svoje delovanje v kulturnem, socialnem in narodnopolitičnem življenju, kateremu sem se predajal z optimizmom in vso dobro voljo, ki je bila v meni,« je še zapisal Drago Štoka, čigar ambicija v javnem delovanju je bila vedno usmerjena v krščanske vrednote, ki so mu bile vse življenje pri srcu in so bile zanj vredne vsakršnega napa, ki ga je zahtevalo tako javno delovanje. Ko danes gleda na tiste čase svojega delovanja, mu ni žal ničesar, razen tega, da je morala njegova družina ob tem tudi kaj potrpeti, saj je bilo delo za slovensko skupnost zahtevno in ni dopuščalo počitka: veliko truda in časa je moral Drago Štoka vložiti predvsem v političnem življenju.

Posvetilo otrokom

V najbolj aktivnih časih avtorjevega delovanja je bila slovenska narodna skupnost v Italiji od Belopeških jezer do Miljskega zaliva številčnejša, kakor je danes. Tedaj je imela vsaka slovenska vas v Italiji vsaj po eno kulturno društvo, športno društvo, igralsko družino, osrednji kulturni dom, slovenskega župnika in bogato dejavnost v župnišču. »Danes je vsega tega manj, ponekod, žal, celo nič.

Številne dvorane so bolj zaprte kot

odprte, mnogo župnišč je zaprašenih. Tudi politično smo bolj na šibkih nogah in časi naše slavne slovenske edinosti, ki nam je bila za zgled pred prvo svetovno vojno, so danes za nami, najbrž tudi dokončno za nami,« se je trpka ugotovitev zapisala Dragu Štoki v uvodu h knjigi, ki jo poklanja trem otrokom, ki so se rodili v času svetovnih tehnoloških sprememb in silovitega elektronskega razvoja, ki mu nikjer ni videti konca, tako skrivnostni in veličastni je ta razvoj. Ti trije otroci – Dragova vnukinja Karin ter njegova pranečaka Jakob in Petra – za zdaj končujejo širše rodovinsko drevo družine Štoka, katerega začetek je Dragov nečak Marko odkril v letu 1609, ko se je na Kontovelu rodil Jurij, v uradnih aktih Georgius, Štoka, ki je živel in delal na Kontovelu, kjer je osemdeset let kasneje, leta 1689, tudi umrl.

Ljubezen do slovenstva

V svoji novi knjigi se Drago Štoka torej ozira nazaj po prehojeni življenjski poti od otroštva in mladosti prek zrelih let vse do jeseni življenja. V začetku idilično slika spomine na Dlanjo vas, na vas svojega otroštva, na njene ljudi in svoje starše, ki so se s trdim delom borili z borno kraško zemljo in obdelovali pašne (terase). Nekateri so služili v Trstu, v pristanišču ali v tržaški železnici, drugi so se ukvarjali z ribolovom. Drago Štoka se spominja tudi žena, ki so hodile prodajat svoje pridelke in rože na tržaško tržnico ob Rusem mostu. Spominja se veselih dogodkov na vasi, trgatav, vaških vesellic, obhajila, birme in procesij pa tudi skupnih večernih pogovorov vaščanov. Opisani so tudi grenki spomini na to, kako je bila vas v času fašizma preimenovana v Santo Stefano, ter na različne vojske, ki so med drugo svetovno vojno prinesle še zdaj vidno razdvojenost slovenskega naroda. Tudi avtorjeva šolska leta imajo svoje mesto v knjigi: leta na slovenski klasični gimnaziji v Gorici in v Trstu ter nazadnje leta študija na tržaški pravni fakulteti. Knjiga ni mogla niti mimo tragedije v družini, ko mu je v svojih najlepših letih umrla soproga. In tudi ne mimo počasnega, a bolečega izumiranja slovenstva v zamejstvu in tudi v domovini, ki ga žalosti, a mu ne jemlje volje in poguma, da bi se ne boril za njegovo ohranitev. »Življenjsko pripoved preveva namreč velika ljubezen do vsega slovenskega: jezika, zemlje in države pa še do morja in gora zraven. Zaznamovan s krščanskim etosom pristopa k ljudem in dogodkom z zaupanjem, spoštljivostjo in ljubeznijo,« je o knjigi Draga Štoke zapisal Milan Gregorič. Svoj pregled prehojene življenjske poti Drago Štoka končuje z globoko občuteno osebno izpovedno molitvijo. ▣

Izšla je zbirka esejev tržaškega Slovenca Draga Štoke z naslovom *Moj svet med Krasom in morjem*.